

Una escola d'espectadors

[L'experiència de deu anys de cinefòrum]

NARCÍS-JORDI ARAGÓ

Si els cineclubs sorgeixen a l'Europa dels anys vint, els cinefòrums són una experiència molt posterior. Van néixer a Bèlgica l'any 1932, com una reacció d'un grup de catòlics progressistes contra l'actitud de l'església davant el cinema que, fins aleshores, havia estat únicament de censura. El seu inventor fou el dominic Felix Morlion i tenien com a objectiu «formar estèticament l'espectador catòlic per tal de poder donar suport a films amb un missatge humà, social o espiritual que, per ser eficients, havien de ser estèticament vàlids»(1).

Aquesta formació de l'espectador s'obtenia o s'intentava per mitjà de la projecció de films, seguides de

col·loquis dirigits per especialistes, en els quals es debati amb el públic, d'una banda, els valors tècnics i artístics de les pel·lícules i, de l'altra, els seus valors humans(2). Un expert espanyol, el jesuïta Felix de Landáburu, deia que a través del cinefòrum l'espectador havia de transformar l'estat de consciència en presa de consciència i l'emoció estètica en judici crític(3).

Cinema Club "Calla Excursionista Cassanenca" de la U. D. Cassà
Dimecres, dia 12 de Gener del 1966 - A les 9:30 de la nit
CINEMA VICTORIA
VIII Sessió de Cinema Fòrum

Distint per ser segona vegada «dins les nostres Sessions» a la Cinematografia Nacional amb la pel·lícula inspirada en l'obra literària del mateix autor, de Manuel de Falla i de Lluís Companys.

La tía Tula

Director: Miguel Prión
Guió: Prión, Luis Sánchez, Emilio Manuel López
Música: Juan Paredes
Fotografia: Juan del Barco
Muntatge: Antonio Torres Gine
Intèrprets: Aurora Bertrán, Corina Ferrás, María Rodríguez Lombardi, Mari Luz Costas, Carles Sánchez Jordán

El Sr. I. M. López i Llaví, comentarista de «Serra d'Or», dirigirà la Sessió
Comentari presentat amb una pel·lícula curta

Una història en què el regne l'absolutisme conviuen amb el modernisme i el socialisme, i el poder està al límit de la seva força. El poder és una força que s'ha de controlar per no convertir-se en un poder absolut. El poder és una força que s'ha de controlar per no convertir-se en un poder absolut. El poder és una força que s'ha de controlar per no convertir-se en un poder absolut.

A l'Estat espanyol el cinefòrum s'introdueix durant la dècada dels cinquanta, i es consolida a partir de 1956, any de naixement de la revista Film Ideal, dirigida per José María Pérez Lozano, amb un equip que promou la creació

de cineclubs i la celebració de sessions de cinefòrum. A partir del primer número, la revista inclou a les seves pàgines esquemes o guions per als col·loquis, publica també articles de caire metodològic(4) i edita finalment un llibre del mateix Pérez Lozano destinat als directors d'aquestes sessions(5).

TORROELLA de MONTGRI
CINE - FORUM
(SESSIÓ III)
ESTRENO del film de
ERMANNÒ OLMI
EL EMPLEO
Serà presentat per el crític de cine barcelonès
D. PEDRO-IGNACIO FAGES
en el
CENTRO-CINE
JUEVES, 5 de Mayo de 1966 NOCHE a las 10

A les comarques gironines l'experiència del cinefòrum va tardar poc a implantar-se. La primera sessió va tenir lloc a Bescanó, el dia 14 de juny de 1958, en el local que avui és de la societat Alba Bescanonina, i sota els auspicis del rector de la parròquia, Pere Prats. La pel·lícula projectada va ser El gran carnaval, de Billy Wilder, i vaig ser jo l'encarregat de presentar-la i d'obrir el col·loqui, en el qual van

intervenir Jordi Dalmau, Enric Manuel-Rimbau i Andreu Bachs. La revista Vida catòlica se'n feia ressò en aquests termes: «El diálogo fue amplio y fecundo, participando en el

ESTRONATO
CENTRO ESPAÑOL DE ARTES Y OFICIOS

VIERNES, 17 de Mayo de 1963
Noche a las 10'15

En el Local del CENTRO ESPAÑOL

IV SESION DE CINE FORUM

EL PATRONATO DE LA ESCUELA DE ARTES Y OFICIOS se complace en presentar

EL ROSTRO (ANSIKTET)

La obra cumbre de INGMAR BERGMAN

Tres veces premiada en el Festival de Venecia

El coloquio será dirigido por don Narciso de Aragón y Masó abogado y periodista y don Enrique Manuel Rimbau Tomás abogado

Las invitaciones para esta sesión podrán retirarse en la Taquilla del CENTRO ESPAÑOL media hora antes de empezar.

mismo buena parte de los asistentes, que terminaron sugiriendo títulos de films a estudiar en futuras sesiones. La velada constituyó un èxit complet(6). Dos mesos més tard, la revista publicava un article de Josep Turet sobre el cinefòrum i anunciava que «las sesiones de cinefòrum,

≡ CINE FORUM ≡
EL FONDO Y LA FORMA DE UNA PELICULA DESCUBIERTOS A TRAVES DEL DIÁLOGO
Martes, 26 de Noviembre 1963, a las 10'15 de la noche

La ASOCIACION de Amigos Alfonso LA SALLE, abate de pel·lícula de Peloni, bajo el patronato del MARQUESO AYUNTAMIENTO de esta Villa y a BENEFICIO de la primera CAMPAÑA DE REYES, una sesión de CINE FORUM en el Salón de Actos de la Casa Municipal "Villa de Peloni" presentando la película

EL GRAN CARNAVAL
de BILLY WILDER Intèrpretes: RIKK DOUGLAS y JAN STERLING
El Coloquio será dirigido por:
D. Narciso Jorge Aragón Masó, Abogado y Periodista
y D. Enrique Manuel Rimbau Tomás, Abogado

NOTAS: Solamente para mayores de 14 años. Inmóvil 10 Ptas.
Las notas sobre un solo uso para el uso de las películas que a beneficio de la Casa de Peloni ofreció esta Asociación en el momento del presente año. La presentación: "EL GRAN CARNAVAL" de BILLY WILDER y "EL TRAM" de WILSON DE LEE.

**cine
las vegas**

viernes 30 abril
10'15 noche

3.ª sesión cineforum
temporada 1964-65

proyección:
EL INGENUO SALVAJE
de Lindsay Anderson

intèrpretes:
Richard Harris, Rachel Roberts,
Alan Badel, William Hartnell,
Colin Brakely, Vanda Godsell,
etc...

comentarista:
José M.ª López Llaví

«El Ingenuo Salvaje» es la historia de una derrota. Una tragedia de nuestros días cuyo protagonista es un sujeto singular, excéntrico. Minero de profesión vive obsesionado con la idea de ser algo. Sentirse alguien. Todo parece indicar que lo ha conseguido cuando logra convertirse en un as de rugby. Tiene fama, dinero y todo lo demás. Sin embargo en el fondo continúa sintiéndose solo, desgarrado por una duplicidad que no consigue vencer y que acarrearà su ruina.

IMP. M. COMAS

iniciadas en Bescanó, son inminentes en Gerona capital y en muchos otros puntos de la provincia; todo parece indicar que esa palabreja va a tener pronto carta de naturaleza entre nosotros» (7). Efectivament, va ser així. A partir d'aquell moment, les sessions van proliferar arreu, acollides sovint a centres parroquials i a tota mena d'associacions i entitats que desenvolupaven activitats culturals. En aquella època de resistència política, les vetllades de cinefòrum suposaven un espai de llibertat i esdevenien una plataforma d'expressió i de reivindicació, tal com ha recordat fa poc Carles Navales: «Qualsevol pel·lícula donava peu a un debat, que sempre es transformava en una dura crítica al sistema i on els simbolismes adquirien un valor sublim» (8).

Resulta molt difícil quantificar les sessions celebrades al llarg de deu anys, però jo tinc constància, almenys, d'aquelles en les quals vaig participar directament a més d'una dotzena de poblacions: Anglès, Banyoles, Bescanó,

Cassà de la Selva, la Bisbal, Olot, Palafrugell, Palamós, Portbou, Salt, Sant Feliu de Guíxols, Torroella de Montgrí i, per descomptat, Girona, on es van celebrar sessions regulars en diversos llocs, com el Seminari Diocesà, el col·legi la Salle, el cineclub AFIC i la Casa de Cultura. Les pel·lícules presentades i comentades eren les més interessants entre aquelles a què podia tenir accés l'espectador espanyol de l'època. Hi havia alguns títols emblemàtics i especialment sol·licitats pel seu caràcter polèmic, i directors favorits per la profunditat o la complexitat dels seus plantejaments.

Gironins i barcelonins alternaven en la direcció dels col·loquis. Als noms esmentats en parlar de la primera sessió cal afegir-hi els de Miquel Porter, Antoni Von Kirchner, Joan-Enric Lahosa, Pere-Ignasi Fages, Joan Munsó Cabús, Jordi Torras, Josep M. López Llaví, Marià Oliver, Josep Planas i Carles Martínez. També es van establir contactes amb el grup de Madrid, i el mateix Pérez Lozano va venir a Girona i va prendre part, amb la Maria Assumpció Soler i amb mi, en una projecció de La puerta de las lilas, de René Clair, al saló

de la casa sindical, en el marc d'una Setmana Cultural del Magisteri, el dia 2 de novembre de 1951.

L'organització d'aquestes sessions es convertia sovint en una autèntica aventura, farcida d'anècdotes sucoses, en lluita amb les precarietats tècniques dels locals, amb les pretensions econòmiques dels distribuïdors, amb la competència dels exhibidors comercials i amb els entrebancs del Govern Civil i la delegació de Informació y Turismo. L'aixopluc de

Fomento Católico
LA BISBAL

MARTES, día 3 de Diciembre de 1963
NOCHE A LAS 10.-

Las secciones de Cine y Cultura del Fomento Católico, se complacen en presentar al público de La Bisbal y Comarca una sesión de

CINE - FORUM
con la proyección de la película

PLÁCIDO

Nacionalidad: Española
Protagonistas: Castro Sendra (Cassen), J. L. López Vázquez y Elvira Quintilla
Director: Luis García Berlanga

Dirigirán el coloquio los Sres.
NARCISO JORGE ARAGÓ
y ENRIQUE MANUEL RIMBAU

l'església, que va rebre tan bé aquesta activitat perquè havia nascut en el seu si, va ser determinant per a la pervivència del cinefòrum i va permetre, a través de sessions esporàdiques, una tasca de veritable formació cinematogràfica en molts llocs on no existia la infraestructura mínima per a la creació de cineclubs estables. L'any 1967, el Servei d'Extensió Cultural de la Diputació va organitzar a Girona un Curs de Monitors de Cinefòrum, en catorze sessions, a fi que els responsables de centres i entitats poguessin dirigir pel seu compte els col·loquis sense haver de recórrer a convidats forasters.

Poc a poc, a partir de 1968, els cinefòrums es van anar extingint, a remolc de la presència creixent de la televisió i de l'evolució social i política del país. Però van ser, durant deu anys intensos, tal com havia desitjat Josep Turet en el moment inicial, una veritable escola d'espectadors amb dues assignatures fonamentals: el cinema i la vida.

Narcís-Jordi Aragó

Notes

- (1) MORLION, Félix. «Declaracions a Juan Cobos», a Film Ideal, núm. 36, octubre, 1959.
- (2) MORLION, Félix. «Esquema antològic del cinefòrum», a Film Ideal, núm. 38, desembre, 1959.
- (3) LANDÁBURU, Félix de. «El cinefòrum y su pedagogía», a Film Ideal, núm. 16, febrer, 1958.
- (4) MARTÍN DESCALZO, José Luís. «Cómo se hace un cinefòrum», a Film Ideal, núm. 4, gener, 1957.
- (5) PÉREZ LOZANO, José María. Formació Cinematogràfica. Ed. Film Ideal, Madrid, 1959.
- (6) «Bienvenida al Cinefòrum», a Vida catòlica, núm. 209, juny, 1958.
- (7) TURET, Josep. «El cinefòrum, escuela de espectadores», a Vida catòlica, núm. 211, agost-setembre, 1958.
- (8) NAVALES, Carles. «Els cinefòrums», a Diari de Girona, 12 d'abril de 1996.

Diccionari del cinefòrum

Aquestes són

les principals pel·lícules

projectades

a les comarques

gironines

en sessions

de cinefòrum,

entre 1958 i 1968.

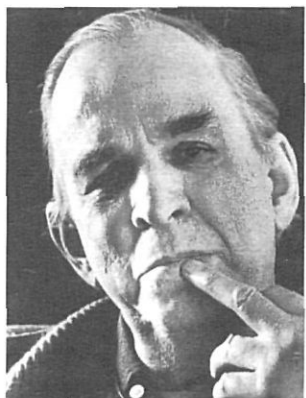
ANDERSON, Lindsay:
El ingenio salvaje

ANTONIONI, Michelangelo:
El eclipse, La noche
ASQUITH, Anthony:
Los jóvenes amantes

BARDEM, Juan Antonio:
Calle Mayor,
Los inocentes,
Nunca pasa nada
BERLANGA, José Luís:
Novio a la vista,
Plácido, El verdugo

BERGMAN, Ingmar:
Pasión, Fresas salvajes,
El manantial de la
doncella, El séptimo

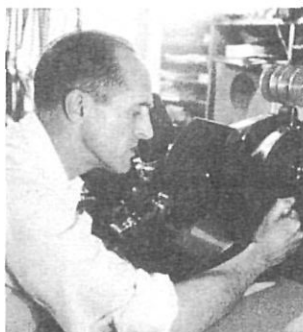
sello, El rostro, Llueve
sobre nuestro amor
BOLOGNINI, Mauro:
La corrupción

BUÑUEL, Luís:
Los olvidados, Nazarín
CAMINO, Jaime:
Los felices 60
CAMUS, Mario:
La cólera del viento
CAPRA, Frank:
¡Qué bello es vivir!
CHABROL, Claude:
La década prodigiosa

CHAPLIN, Charles:
El Chico, Candilejas

CLAIR, René:
La puerta de las lilas

COMENCINI, Luigi:
Todos a casa
DAVES, Delmer:
El tren de las 3.10
DIAMANTE, Julio:
Tiempo de amor
EDWARDS, Blake:
Días de vino y rosas
ENRICO, Robert:
El río del búho

FELLINI, Federico:
Las noches de Cabiria,
Almas sin conciencia,
Ocho y medio
FERRERI, Marco:
Los chicos, El
cochecito, El pisito

FORD, John:
El sargento negro,
La patrulla perdida
FORN, Josep M.:
La piel quemada
GERMI, Pietro:
El hombre de paja

GLENVILLE, Peter:
El prisionero

HITCHCOCH, Alfred:
Sabotaje, Extraños en
un tren, Recuerda,
Topaz

KAZAN, Elia:
Los visitantes,
La ley del silencio,
América, América

KOSINTSEV, Grigori:
Hamlet

KRAMER, Stanley:
Fugitivos

LAMORISSE, Albert:
Crin blanca

LATTUADA, Alberto:
El alcalde, el escribano
y su abrigo

LEACOCK, Philip:
Los secuestradores

LOSEY, Joseph:
Eva

LUMET, Sidney:
Panorama desde el
puente

MALLE, Louis:
Ascensor para el cadalso

MONICELLI, Mario:
La gran guerra

OLMI, Ermanno:
El empleo

PASOLINI, Pier Paolo:
El evangelio según San
Mateo

PICAZO, Miguel:
La tía Tula

POLLACK, Sidney:
La vida vale más

PREMINGER, Otto:
Tempestad sobre
Washington

REED, Carol:
El tercer hombre,
La llave

RENOIR, Jean:
La gran ilusión

RESNAIS, Alain:
El año pasado en
Marienbad

RIBAS, Antoni:
Las salvajes de Puente
San Gil

RISI, Dino:
La escapada
ROSI, Francesco:
El caso Mattei

ROSSELLINI, Roberto:
El general de la Róvere
SAURA, Carlos:
El jardín de las delicias,
La caza

SICA, Vittorio de:
Milagro en Milán,
El limpiabotas,
El techo,
El juicio universal

SUMMERS, Manuel:
Del rosa al amarillo
TATI, Jacques:
Mi tío
THOMPSON, John Lee:
La bahía del tigre

TRUFFAUT, François:
Los cuatrocientos golpes,
La piel suave
VARDA, Agnes:
Cleo de 5 a 7

WELLES, Orson:
Campanadas a
medianoche, Otelu
WICKI, Bernhard:
El puente
WILDER, Billy:
El gran carnaval
WISE, Robert:
Quiero vivir, La torre de
los ambiciosos
ZINNEMAN, Fred:
Hombres
ZURLINI, Valerio:
Crónica familiar